

Antibiotiku lietošana un antimikrobiālā rezistence

Publicēts: 14.11.2020.

Kas ir antibiotikas?

Antibiotikas, kas tiek dēvētas arī par antimikrobiālajiem līdzekļiem, ir medikamenti, kas nonāvē baktērijas vai nomāc to augšanu, tādā veidā ārstējot infekcijas slimības cilvēkiem, dzīvniekiem un dažreiz arī augiem.

Antibiotikas ir līdzekļi pret bakteriālām infekcijām (tādām kā pneimokoku pneimonija vai stafilokoku infekcija) nevis vīrusu infekcijām. Medikamenti, kas tiek lietoti, lai ārstētu vīrusu infekcijas (piemēram, gripu, HIV un herpes infekcijas) tiek saukti par pretvīrusu jeb antivirāliem līdzekļiem.

Tomēr ne visas antibiotikas ir iedarbīgas pret visām baktērijām. Ir vairāk nekā 15 dažādas antibiotiku grupas, kas atšķiras pēc to ķīmiskās struktūras un iedarbības pret baktērijām. Antibiotikas var būt iedarbīgas pret vienu vai vairākiem baktēriju veidiem.

Kas ir antimikrobiālā jeb antibiotiku rezistence?

Baktērijas ir rezistentas jeb nejutīgas pret antibiotikām, ja specifiskās antibiotikas ir zaudējušas spēju nonāvēt baktērijas vai apturēt to augšanu. Dažām baktērijām ir dabīga rezistence pret atsevišķām antibiotikām (iedzimta rezistence). Problēma ir daudz nopietnāka, ja parasti pret antibiotikām jutīgas baktērijas, ģenētisku pārmaiņu dēļ, kļūst rezistentas (iegūtā rezistence). Šādās situācijās rezistentās baktērijas izdzīvo antibiotiku lietošanas laikā un turpina vairoties, paildzinot slimību vai pat izraisot nāvi. Mikroorganismus, kuri ir nejutīgi pret vairākām antibiotiku grupām, dēvē par multirezistentiem mikroorganismiem. Šādu baktēriju izraisītām infekcijām var būt nepieciešama īpaša ārstēšana, kā arī citas un daudz dārgākas antibiotikas, iespējams, ar daudz nopietnākām blakusparādībām. Arvien biežāk novērojama situācija, ka ir pieejama tikai viena vai pat neviena antibiotika.

 [ANTIBIOTIKU PATĒRIŅŠ UN REZISTENCE CILVĒKIEM UN DZĪVNIEKIEM LATVIJĀ 2015. – 2019. gadā](#)

Lai veicinātu mērķtiecīgu un efektīvu AMR attīstības un izplatības ierobežošanu un apkarošanu saskaņā ar "Vienas veselības" principu", izstrādāts plāns:

[Antimikrobiālās rezistences ierobežošanas un piesardzīgas antibiotiku lietošanas plāns "Viena veselība" 2019.-2020. gadam.](#) (apstiprināts ar Ministru kabineta 2019.gada 14.augusta rīkojumu Nr. 402)

Eiropas "Viena veselība" rīcības plāns pret antimikrobiālajiem līdzekļiem izveidojušās rezistences (AMR) apkarošanai:

[Eiropas Komisijas ziņojums latviešu valodā](#)

["Vienas veselības" rīcības plāns angļu valodā](#)

Rīcības plāns nodrošina ietvaru turpmākai Eiropas Savienības un dalībvalstu rīcībai, lai mazinātu AMR, veidotu Eiropas Savienību kā labas prakses reģionu, veicinātu pētniecību un jaunu antimikrobiālo līdzekļu izstrādi.

[Eiropas Parlamenta rezolūcija par Eiropas "Viena veselība" rīcības plānu pret antimikrobiālajiem līdzekļiem izveidojušās rezistences \(AMR\) apkarošanai](#)

Lai veicinātu racionālu un atbildīgu antimikrobiālo līdzekļu lietošanas principu ievērošanu ikdienā, Eiropas Komisija ir izstrādājusi un publicējusi vadlīnijas un pamatnostādnes medicīnā un veterinārmedicīnā, kas papildina nacionālas infekciju profilakses un kontroles vadlīnijas:

[ES vadlīnijas par antimikrobiālo līdzekļu piesardzīgu lietošanu cilvēku ārstēšanā](#) (2017/C 212/01)

[Eiropas Komisijas paziņojums "Pamatnostādnes antimikrobiālo līdzekļu piesardzīgai lietošanai veterinārijā" \(2015/C 299/04\)](#)

Eiropas Slimību profilakses un kontroles centrs koordinē divus uzraudzības tīklus, kas veic antibiotiku patēriņa un rezistences uzraudzību Eiropas Savienībā:

[Pārskati par antimikrobiālo rezistenci](#)

[Pārskati par antimikrobiālo līdzekļu patēriņu](#)

[ECDC/EFSA/EMA vienotais pārskats par antimikrobiālo līdzekļu patēriņu un antimikrobiālo rezistenci medicīnā un veterinārmedicīnā](#)

Antibiotiku rezistences cēloņi

Uzzini, kādi ir galvenie antibiotiku rezistences cēloņi un, kas ir neatbilstoša antibiotiku lietošana

[Skatīt vairāk](#)

Antibiotiku rezistences problēma

Uzzini, kādēļ antibiotiku rezistence ir problēma, cik tā ir nopietna un, ko iesākt, lai to atrisinātu

[Skatīt vairāk](#)

Antibiotiku rezistence

Eiropā

Informācija par antibiotiku rezistences aktualitāti Eiropā

[Skatīt vairāk](#)

Konference "Kopā pret antimikrobiālo rezistenci"

Noderīgi materiāli veselības aprūpes profesionāļiem par antimikrobiālo rezistenci. Apraksti par konferences dalībniekiem un pieejamas konferencē izmantotās prezentācijas.

[Skatīt vairāk](#)

<https://www.spkc.gov.lv/lv/antibiotiku-lietosana-un-antimikrobiala-rezistence>